

Terugkeren en thuiskomen De ervaring van Third Culture Kids

Corry Nap-van Dalen

“Terug waar naar toe? Naar huis? Waar is mijn huis, thuis? Ik ben wel geboren in Nederland maar er niet opgegroeid. Mijn wereld is ergens anders. Waar moet ik heen? Waar kom ik terecht?” Aldus de noodkreet van een Nederlands meisje dat na jaren in het buitenland gewoond te hebben naar Nederland komt. Nederland is voor haar niet “thuis”. Haar herinneringen, vertrouwde plekjes, lekker eten, bekende gezichten, vrienden, school, zijn in Afrika. En die moet ze nu allemaal achterlaten. Dat doet verdraaid veel pijn.

*Er was geen begrafenis.
Geen bloemen.
Geen rituelen.
Niemand was overleden.
Geen huilen en klagen.
Alleen in mijn hart,
Ik kan niet
Maar ik deed het toch,
en niemand wist dat ik het niet kon.
Ik wil niet
Maar niemand anders zei niet te willen.
Dus zette ik mijn paniek opzij
en pakte mijn koffer op
en ging het vliegtuig in.
Er was geen begrafenis.*

(“Mock funeral” by Alex Graham James)

Terugkeer naar Nederland is voor kinderen die in een ander land zijn opgegroeid een verlieservaring. Het is vergelijkbaar met een rouwproces. Goed afscheid nemen is dan ook erg belangrijk. Stilstaan bij wat je achterlaat. Dag zeggen tegen geliefde mensen. Een laatste bezoek brengen aan dat mooie dorpje. Foto's maken van je vrienden en vriendinnen. Herinneringen ophalen. Je tranen de vrije loop laten. Met anderen praten over wat je zult missen.

Daar sta je dan in Nederland. Even in het middelpunt van de belangstelling. “Heb je op een olifant gereden....? Wat aten jullie daar? Je vindt het hier zeker wel koud?”

En dan maar weer gewoon meedoen. Gewoon meedoen? Wat is gewoon? Meepraten over Jamai van Idols (wie is dat in vredesnaam?). Het juiste merk schoenen dragen (kon ik maar op m'n teenslippers lopen). Je brood weggooien en chips kopen (komt er al een zwerfjochie om het brood uit de vuilnisbak te vissen?). Voor je klasgenoten lijkt het allemaal de normaalste zaak van de wereld. Ben ik dan gek?

Verwarring, chaos, eenzaamheid, angst, vervreemding, het zijn gevoelens die erbij horen in de overgangsfase. Je bent niet meer in Afrika of Azië, je staat ook nog niet met beide benen in Nederland. Je bent geen Zuid-Amerikaan, maar voelt je ook zeker geen Nederlander. Wie ben je dan wel?

David Pollock heeft een mooie definitie bedacht van een Third Culture Kid (TCK):

*Een persoon die als kind een aantal jaren
gewoond heeft in één of meerdere culturen
anders dan de cultuur van zijn ouders,
en daardoor zich verbonden voelt met al deze culturen,
zonder zich in één ervan volledig thuis te voelen.
Elementen van elke cultuur zijn deel geworden van zijn ervaring,
Maar hij voelt zich het meest thuis bij personen
die een gelijksoortige ervaring hebben opgedaan.*

Veel TCK's hebben hun identiteit gevonden in dit begrip. "Nee, ik ben geen gewone Nederlander, ik ben geen Keniaan. Ik ben een TCK! En ik voel me verbonden met heel veel TCK's over de hele wereld. Met Charley die in Bangladesh is opgegroeid en nu weer in Canada woont. Met Marit uit Finland die op een internationale school in Senegal zat en nu studeert in Frankrijk. Met Jülchen die met haar ouders in zes verschillende landen heeft gewoond. "

*Ik ben een warboel van culturen.
Mijn unieke zelf.
Ik denk dat dit goed is
want ik kan de reiziger begrijpen,
de vreemdeling, de buitenlander,
de heimwee die toeslaat.
Ik denk dat dit ook slecht is
omdat ik niet begrepen wordt door degenen
die in één plaats zijn geboren en opgegroeid.
Zij weten niet wat het betekent om heimwee te hebben.
En in mijn wanhoop denk ik
dat ik hen ook nooit zal begrijpen.*

*Ik ben
een eiland
en
de Verenigde Naties.
Wie kan één van beide in mij herkennen
dan God?*

(“Uniquely Me” by Alex Graham James)

Weten wie je bent (en niet bent) is nodig om ook in Nederland je draai weer te kunnen vinden, relaties aan te gaan, een levensdoel te ontdekken. Dat kan veel tijd, energie en tranen kosten. De meeste TCK's komen er, soms met wat extra hulp, goed uit. Dan komen ze toch thuis. Bij zichzelf, bij anderen, bij God.

Citaten zijn uit: *Third Culture Kids - The experience of growing up among worlds*. David C. Pollock & Ruth E. Van Reken. ISBN 1857882954.

Corry Nap-van Dalen is moeder van vier TCK's en psycholoog bij het Instituut voor Transculturele en Missionaire Psychologie (ITMP) www.itmp.nl
info@itmp.nl .

[ITMP heet tegenwoordig *InTransit*, zie www.intransit.nl]

Dit artikel is in 2005 gepubliceerd in *Kerk Wereldwijd* www.kerkwereldwijd.nl .